

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Justice and Police FDJP
State Secretariat for Migration SEM

Friendship **BAZAAR** prijateljstva

Vranje 2018.

O PROJEKTU

„BAZAR PRIJATELJSTVA“

Jačanje tolerancije prema migrantima i tražiocima azila na lokalnom nivou je centralna ideja vodilja projekta „Bazar prijateljstva“. Smatrali smo da je lokalnom stanovništvu bilo neophodno približiti kulturu, običaje i tradiciju migranata i tražioca azila kako bi lokalna zajednica prihvatile njihovo prisustvo u svojoj sredini i uvidela značaj negovanja različitosti i razbijanja stereotipa i predrasuda koje vladaju prema njima.

U isto vreme, projektom je bilo obuhvaćeno više institucija koje se direktno ili indirektno bave navedenom ciljnom grupom, te se tako radilo i na institucionalnom jačanju kapaciteta lokalne zajednice koji direktno ili indirektno mogu biti uključeni u rad sa migrantima.

Migranti i tražioci azila su se na taj način osetili korisnima za lokalnu sredinu, kao i prihvaćenim u istoj. Organizacija lokalnog bazara prijateljstva omogućila je svojevrsnu prezentaciju znanja i umeća migranata koji su bili spremni da to podele sa stanovnicima Vranja i korisnicima usluga Migrantskog centra u motelu Vranje.

Projekat je obuhvatio organizaciju „Bazara prijateljstva“ u cilju promocije kulture migranata i tražioca azila lokalnom stanovništvu. Program je usmeren ka jačanju tolerancije prema navedenoj ciljnoj grupi na lokalnom nivou. Negovanje kulturnog identiteta i tolerancije kroz organizaciju radionica na određene teme. Teme koje su bile obrađene na radionicama su: tolerancija, negovanje različitosti, razbijanje stereotipa i predrasuda, kroz interpretaciju životnih priča i iskustava migranata i tražioca azila.

Polaznici adionica su bili podeljeni u grupe prema njihovima interesovanjima i afinitetima, te tako zajednički učestvovali u stvaranju rukotvorina, slikarstvu, grnčarstvu, pravljenju njihovih nacionalnih jela, folkloru itd. Sve to je prikazano na bazaru prijateljstva. Na bazar su pozvani predstavnici lokalne samouprave, građani, svi korisnici Centra za migrante, kako bi se lokalnom stanovništvu i lokalnoj zajednici približila njihova, kultura, običaji i tradicija. Celokupnu akciju pratila bi izrada dvojezične brošure koja u potpunosti opisuje projekat i njegove rezultate, obuhvata fotografije sa radionica, neke interesantne recepte karakteristične za područje Avganistana, Iraka i Irana, kao i interesantne životne priče koje su polaznici radionica, na dobrovoljnoj osnovi, podelili sa nama.

Ono što je svakako neophodno dodati, da je realizacija jednog ovakvog projekta bila izazov za ceo projektni tim, te da smo kroz njega naučili da različitost stvara bogatstvo duha i otvara vidike za nove slične izazove u budućnosti.

Veliku zahvalnost izražavamo Komesarijatu za izbeglice i migracije Republike Srbije, kao i Migrantskom centru u Vranju, lokalnoj samoupravi, medijima, učesnicima projekta i svima koji su na bilo koji način doprineli da danas budemo ponosni na svoj uspeh

*Projektni tim
Centra za društvene integracije*

ŠTA SMO URADILI

U toku decembra meseca 2017. godine Centar za društvene integracije iz Vranja otpočeo je realizaciju projekta „Bazar prijateljstva“ podržanog od strane Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije, koji se finansira iz donatorskih sredstava vlade Švajcarske u okviru projekta „Podrška sistemu upravljanja migracijama u RS“. Obavljene su sve predprojektne aktivnosti u smislu uspostavljanja kontakata sa nadležnim institucijama i stvaranja preduslova za otpočinjanje projekta.

Još jednom ćemo podsetiti da je projekt imao za cilj približavanje kultura migranata i tražioca azila lokalnom stanovništvu kroz organizaciju Bazara prijateljstva kao finalnog događaja.

Prilikom upoznavanja sa migrantima i tražiocima azila podeljen je upitnik preko koga su imali prilike da se izjasne za konkretnu radionicu kojoj žele da prisustvuju. Naime, u popunjavanju upitnika korišćen je engleski jezik, te smo uz pomoć prevodioca i polaznika uspešno isti popunili i dobili dragocene povratne informacije za dalji tok projektnih aktivnosti.

Na radionicama je uspostavljena pozitivna atmosfera za rad. Prisutni su dali i konkretne predloge za poboljšanje rada, odnosno izneli svoje ideje za učešće na radionicama. Tako da smo dobili ideje za izradu portreta, mrtve prirode, radionice za izradu fotografija, nacionalne kuhinje, folklora, šivenja, iscrtavanja predmeta od drveta itd.

Kreativnost ljudi i njihova želja da se oseće korisnim, kao i nastojanje da upoznaju našu kulturu, običaje i tradiciju bila je primetna i dala pečat čitavom projektu. Tako smo saznali kako izgleda venčanje u Iranu, Avganistanu, Iraku, a

prijateljima smo približili naše svadbene i druge običaje. Saznali smo šta se tamo jede, kako se slavi Nova godina i još puno interesantnih detalja iz različitih kultura. Iako je projekat trajao tri meseca, aktivnosti na njegovoj realizaciji bile su intenzivne tokom sva tri meseca. Zahvaljujući zalaganju projektnog tima i posebnoj požrtvovanosti koordinatorke projekta Anite Stojanović, održano je više radionica na temu izrade odevnih predmeta, radionice slikarstva, iscrtavanje grnčarije nacionalnim i etno motivima koji su karakteristični za zemlje iz kojih migranti i tražioci azila dolaze, radionice na temu običaja i razmene kulturnih vrednosti između naroda i mnoštvo drugih operativnih aktivnosti koje će za rezultat imati ovaj Bazar prijateljstva.

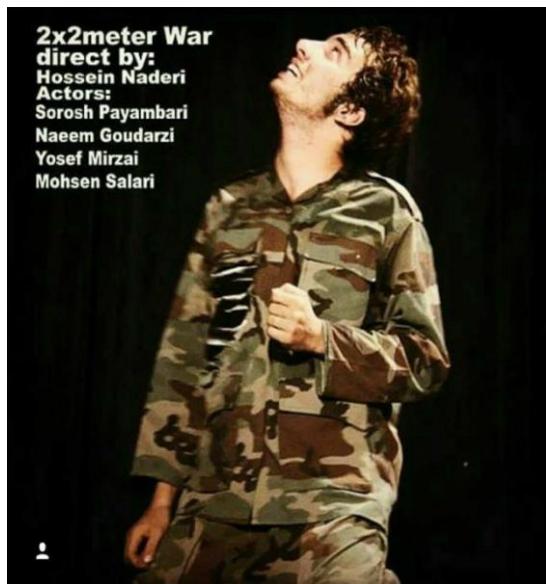
Za izradu brošure koja će ostati trajno svedočanstvo o realizaciji ovog projekta, organizovana je radionica na kojoj su prisutni imali priliku da dobrovoljno iznesu svoje životne priče. Iz tih priča saznali smo da među našim prijateljima ima dosta dizajnera, slikara, glumaca, dekoratera, poliglota, modnih kreatora, profesionalnih fotografa i shvatili smo da to svakako predstavlja jedno kulturno bogatstvo koje će upotpuniti našu brošuru. Za finalnu verziju brošure potrudili smo se da izdvojimo najinteresantnije od njih.

Još jednom je pobedila ljudskost, kreativnost, pozitivna energija i znanje. Ovaj projekat je bila izvanredna prilika da negujemo toleranciju, razumevanje, multikulturalnost, optimizam, te da na taj način stanemo na put svemu onome što ugrožava bivstvovanje običnog čoveka u uslovima na koje on sam ne može da utiče, već utehu i izlaz traži u stvaralaštvu.

TALENTI KOJI ŽIVE U MIGRATSKOM CENTRU – MOTEL VRANJE

Dramski pisac

Ja sam *Naim* iz Irana. Volim scenu i televiziju još od detinjstva. Počeo sam da radim u pozorištu kada sam bio tinejdžer.

Poster za predstavu u Iranu

Na mnogim festivalima sam dobio nagradu za pisanje, režiju i glumu. Bio sam veoma poznat televizijski reditelj u našem gradu i mnogi su me znali. Mislio sam da mogu biti uspešan kao pisac i televizijski reditelj. Takođe sam bio veoma uspešan u polju pozorišta. Što se tiče predstave DIVNO CRNA, kao autor i reditelj, zabeležila je najviše gledatelja u mom gradu. Imao sam mnogo programa za svoju budućnost sve dok nisam morao da napustim svoju zemlju zbog okrutnosti prema meni i mojoj porodici koju možda mnogi od vas ne razumeju. Izgubio sam više od 15 godina iskustva u pozorištu i televiziji za samo jedan dan.

Dugo sam daleko od moje zemlje. Prvi dani bili su veoma tužni i depresivni i mislio sam da umetnička

karijera koja mi se dopada ne može da se nastavi. Zatim sam se setio saveta mog maestra – "Bog je umetnicima dao zadatak da stvore bolje mesto za život". Zahvaljujući ovom savetu odlučio sam ponovo da počnem pisati predstave. Možda ja ne razumem vaš jezik, ali želim

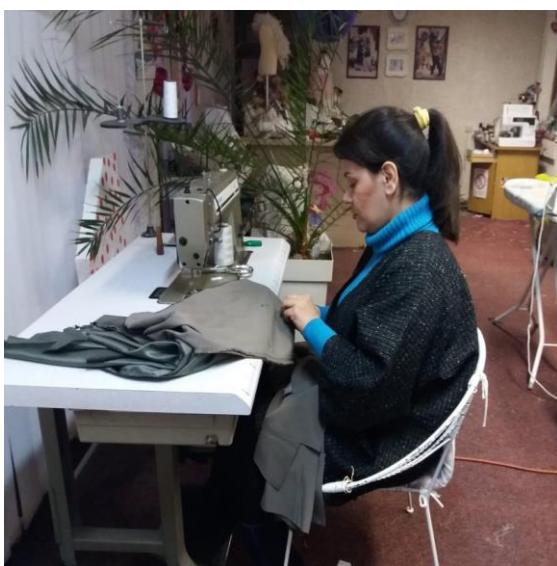
Naim na sceni u Iranu

da radim u oblasti pozorišta. Čak iako ljudi širom sveta nisu mogli da razumeju značenje moje priče i moje dijaloge, ja komuniciram sa njima govorom tela.

Napraviću svet boljim mestom. Ova skitnica me je naučila da zemlja umetnika nije mesto gde se on rodio, već je ceo svet zemlja umetnika i gde god da odem, svi ljudi će čuti moje reči, a ja ću doprineti stvaranju boljeg sveta za život...

Modni kreator

Lejla Al Mohamad (37) iz Irana. Ja sam krojačica. Ovaj posao radim skoro dva-deset godina. Još kao dete pravila dam bluzice za lutke. Iako sam čerka krojačice i iako sam posmatrala njen šivenje, išla sam u školu za šivenje i dizajn.

Priprema za Bazar

Tako da danas ja šijem i kreiram svoje modele. Za svaki model pravim šablon od tankog papira na osnovu kojeg krojim platno. Moja majka ne koristi šablone za šivenje. Ona šije na tradicionalan način uzimanjem mere prstima. Razmak između kažiprsta i palca je jedna od mernih jedinica koje koristi. Majka je pokušavala i mene da nauči da šijem bez šablonu, ali ja sam navikla da šijem školski. Radila sam u Iranu pet godina u jednom salonu koji je izrađivao opremu za venčanja i večernje duge haljine. Potom sam otvorila svoju radnju u kojoj sam šila odevne predmete koje su mušterije tražile. Ovde u kampu imamo mašinu za šivenje. Sašila sam neke odevne predmete za sebe i svoje prijatelje. Ovde sam sa svojim dvanaestogodišnjom čerkom i svojim suprugom.

Krojač i restaurator tepiha

Moje ime je *Riza Burbani* (40). Krojač sam muških odela. Pored toga, pravim i restauriram tepihe već dvadeset godina. Naučio sam zanat i imam sertifikate za poslove koje sam radio.

Riza za mašinom u Iranu

Pletilja

Sunita Hadadad (19). Ja nisam pohađala školu. Znam da pleteam. To sam naučila od moje majke sa sedam godina. Imam kćer. Ona ima skoro dve godine tako da često pleteam stvari za nju.

Frizerka

Friba Abdulaj (38) iz Avganistana.
Frizerka sam već 14 godina.

Piling na tradicionalni način

Uz pomoć nevladine organizacije, u kampu sam napravila frizerski salon u jednoj sobi. Ovde dolaze žene da se šišaju i doteraju, a mi im te usluge ne naplaćujemo, jer dobijamo 5000 dinara u vidu kartice pomoću koje možemo da kupujemo, ali ne i da podižemo novac.

Feniranje u Migrantskom centru

Kada kažem 'mi' mislim na mene i moju čerku koja radi sa mnom kao frizer. Pored frizura, čistimo lice tradicionalnom metodom uz pomoć konca.

Na taj način skidaju se mrtve čelije sa lica i uklanjaju se malje. Moj muž je poginuo u Avganistanu pre tri godine. On je bio policajac. Eksplodirala je bomba između dva auta i odnela mu život. Ostala sam sa četiri čerke i dva sina da se borim za život, pravdu i bolje sutra...

Gimnastičar

Omid Kaderpur (28) je gimnastičar. Završio sam fakultet i radio sam pet godina.

Priprema pred nastup

Prof. matematike i tatu majstor

Azade Ebrahimi Šahamat (28) iz Irana. Ja sam profesor matematike.

Sa tatu kursa iz Irana

Radila sam taj posao četiri godine podučavajući decu u privatnoj školi. Završila sam kurs za tatu majstora, iako je to zakonom zabranjeno u Iranu.

Crtanje portreta za Bazar

Takođe crtam 3D crteže na papiru, a radim i portrete. Hobi mi je da pravim frizure i da šminkam. San mi je da odem u Nemačku kako bih se dokazala u poslu.

Programer

Osman Orija (28) iz Kabula. Završio sam srednju školu za programiranje. Govorim šest jezika: paštu, farsi, urdu, engleski, nemački i indijski, a sada učim srpski. Mogu da razumem, ali malo teže govorim. Ovde sam sa svojom porodicom. Imam dva sina od tri godine i imam bebu od pet meseci. Moja žena se porodila u bolnici u Vranju.

Želja mi je, kao i svima ovde, da odem u Nemačku. Kao prevodilac radim već 10 godina. Pomažem i u kampu oko prevoda. Želja mi je da završim fakultet i da se bavim politikom, jer mi je dosta lažnih političara. Pokušavam da naučim francuski i arapski. Kako kažu – čovek je bogat onoliko koliko jezika zna. Mnogo toga smo doživeli na putu od kuće do ovde. Ovde se svi družimo. U odnosu na

Iz privatne arhive

loša iskustva koja smo doživeli u drugim zemljama i gradovima, mogu reći da je u Vranju odlično.

Bračni par - stolar i šnajderka

Mohammad Džafer Ahmeti (31) iz Avganistana.

Ja sam stolar. Radim ovaj posao već petnaest godina. Stolarski zanat sam naučio od oca sa kojim sam radio u našoj radnji u Heradu. Ovde sam sa osmogodišnjim sinom i ženom koja se zove Marjam Muhamedi. Ima 32 godine. Krojačica je. Naučila je zanat i lepo šije. Ovde je sašila par odevnih predmeta.

Voleli bismo da zaradimo novac na zanatima koje umemo da radimo.

Slikar i dramski pisac

Ja sam *Sadika Lorestani* i imam 29 godina. Rođena sam u Iranu i još kao devojčica volela sa da maštam i slikam na papiru. Slikanje je bila najveća reakcija moje maštice.

Priprema za bazar ulje na platnu

U dvadesetoj godini sam ušla u pozorište i učestvovala na brojnim pozorišnim festivalima u Iranu. Odigrala sam nekoliko kratkih i dugih filmova, ali pozorište je bilo prijatnije za mene. Ja sam i režirala svoje predstave. To je bio moj posao. Mislila sam da će to biti zauvek tako, ali morala sam da napustim zemlju i ostavim sve što sam volela. Imam malog

nećaka koji mi je najdraži na svetu, a morala sam i njega napustiti.

Verovatno većina ne može razumeti koliko je ovo bolno. Volela bih da sam mogla slobodno živeti u svojoj zemlji.

Da li ću ponovo biti prihvaćena kao umetnik u novoj zemlji koju ne poznajem? Da li ću moći ponovo da vidim svoju majku i svog nećaka? Doći će dan kada niko neće morati da beži iz svoje zemlje i da ni jedna zemlja neće morati da zatvori svoje granice. Mi želimo da budemo korisna jedinka za ovu promenu. Nikada mi nije bila potrebna pomoć, naprotiv, uvek sam želela ja da pomognem drugima u budućnosti. Za to sam se i rodila.

Prošlo je nekoliko meseci, a ja sam svoje vreme provodila slikajući i podučavajući decu i odrasle u kampu, ne samo da bih se zabavila već i da se opusti, a, naravno, i da drugi mogu koristiti moj talenat. Oni koji provode dosta vremena u kampu su sposobni da uče i ja vidim koliko su talentovani svi ti ljudi – oni mogu biti novi Pikaso. Ali ne ovde. Njihov glas se ne čuje. Ponekad osećam da smo samo statistička populacija za Vladu. Mađari

odlučuju da zatvore granicu na nekoliko meseci. Činjenica je da ova odluka menja živote mnogih ljudi. Ljudi koji su danas u kampu i dalje čekaju gube nadu. Ja još uvek čekam, jer nada je i dalje živa za mene.

Bračni par - arhitekta i zlatar

Nergis Sejfi ima 34 godine i arhitekta je. Ona dolazi iz Širaza, grada u Iranu. Vrlo malo je radila u svojoj struci.

Priprema nakita za Bazar

Njen muž *Mohamedrez Akbarpur* (38) je zlatar. Zanat je naučio od prijatelja njegovog oca sa četrnaest godina. Nakon izučenog zanata pravio je nakit od zlata 24 godine. Ovde je sa svojom porodicom.

Gotov nakit

Njen sin ima 13, a čerka 8 godina. Oni idu u školu ovde sa ostalom decom iz kampa.

U nedostatku zlata ovaj bračni par kupuje materijale od metala i pravi nakit od toga – ogrlice, minđuše, prstenje, šnale za kosu... Nakit koji prave biće izložen na Bazaru prijateljstva tako da će zainteresovani moći da kupe ono što im se sviđa.

Muzičar

Avganistan, Kabul 2016. godina. Porodica *Muhameda Azama Fargada* morala je u vihoru političkih poteškoća i rata da napusti svoje ognjište i domovinu poznatu kao "zemlja zmajeva".

Priprema za nastup

Pred petočlanom porodicom našeg 33-godišnjeg prijatelja bilo je mnoštvo dilema. Kako se spremiti na put za koji ne znate gde vas vodi? Šta poneti sa sobom, a da znate da će vam biti neophodno, a opet da vam nije suvišno usled puta koji može biti dug i naporan? Kako odoleti iskušenjima, kako ostati priseban kada znate da ćete biti gladni, umorni, bosi, da li ćete izdržati napor koji se nameće? Jedno sigurno znate, ne možete ostati u domovini.

Iz privatne arhive

Zatvarate kuću, zaključavate kapiju, sa dva kofera, nešto hrane, pasošem i par dokumenata polazite u neizvesnost. Izlazimo iz naše ulice u predgrađu Kabula, osvrćemo se još jednom, u daljini vidimo našu kuću, a ne znamo da li ćemo više ikada ući u nju? To ne može biti laka odluka. Želja za očuvanjem porodice, za životom i sigurnošću je bila jača, uputili smo se ka Evropi.

Muhamed nastavlja svoju priču i kaže nam da je muzičar. Završio je srednju muzičku školu i svira nekoliko instrumenata. Od svoje osamnaeste godine svira na tradicionalnim veseljima i dešavanjima u svojoj zemlji, a punih deset godina imao je i privatnog profesora muzike. Pored tradicionalne avganistanske muzike svira i moderniju, kako je oni nazivaju, „evropsku“ muziku. Oženjen je i ima troje dece.

Tog jutra, kada su napustili Kabul, glavni grad Avganistana znali su svoju rutu. Put ih je vodio preko Avganistana, Irana, Turske, Grčke, Albanije i na kraju su stigli u Srbiju.

Jedanaest meseci proveo je sa porodicom u Grčkoj, jedan mesec u Albaniji i već godinu dana je u Migrantskom centru u Vranju, u Srbiji. Put je bio dug negde oko pet hiljada kilometara. Često smo bili gladni, bez telefonskog signala, bosi, iscrpljeni, spavali smo u po šumama, napuštenim objektima koje smo nalazili usput. Bilo je to traumatično iskustvo za njegovu decu, za

njega i njegovu mladu suprugu, ali su istrajali, napokon su na sigurnom i na „slobodi“, borba za goli život je dobijena.

I pored svega navedenog, ovaj mladi čovek ima osmeh na licu, bavi se svojim poslom. Kaže da je ovde u Vranju imao dva svoja koncerta, a da je koncerete imao i u Grčkoj. Izrazio je spremnost da nam pomogne oko organizacije muzičkog dela programa za naš Bazar prijateljstva. Predstaviće nam muziku iz Avganistana sa folklornim igrami iz svoje domovine.

Muhamed dodaje da na svom putu do Srbije nije uvek nailazio na blagonaklonost ljudi, kaže nam da je zadovoljan trenutnim smeštajem u Srbiji, ali da ne bi htelo tu da se zadrži. Rekao nam je da je njegovo krajnje odredište Francuska.

Ostaje nam samo nada da će sve ovakve ljudske sudbine, kao brodovi na uzburkanom moru, naći svoju sigurnu luku. Muhamed nam je pozeleo svaku sreću, a nama je ostalo da mu samo uzvratimo istom merom.

OBIČAJI

ČAHAR ŠANBE SURI

Mi smo grupa Iranaca i, kao i svi drugi, pokušavamo da održimo našu kulturu živom i učinimo je popularnijom u drugim zemljama.

Jedna od naših najpopularnijih proslava zove se „Čahr Šanbe Suri“ kada se Iranci okupljaju da proslave kraj stare i početak nove godine sa drevnim ritualom vatre. Poreklo festivala datira još iz ranog Zoroastianskog doba (praistorijska religija Persijanaca) i slavi se uz vatrromet i preskakanje preko vatre. Ljudi veruju da crvena boja vatre predstavlja zdravlje. Uoči večeri Čahr Šanbe Suri ljudi prave vatru i preskaču preko nje dok simbolično pitaju vatru da odnese bolest i doneše zdravlje.

Veruje se da se želje ostvaruju na ovu noć. Kako bi se ispunile obično se priprema specijalna hrana – persijska supa zvana „Aš Čahar Šanbeh Suri“. svako, čak i stranci koji prolaze tuda, bili bi posuženi orašastim plodovima i sušenim voćem (to je mešavina sedam sušenih orašastih plodova i voća: pistaci, pečene leblebije, bademi, lešnici, šipak, kajsije i suvo grožđe). Ovo posluživanje zove se “Adil”

Čahar Šanbe Suri”. Veruje se da će se konzumiranjem ovih orašastih plodova na Čahar Šanbe Suri vaše želje ostvariti. Jedna od zanimljivih aktivnosti praktikuje se posle preskakanja vatre te noći i slična je običaju na Noć veštice. Muškarci i žene prekrivenih lica, kako ne bi bili prepoznatljivi, idu do vrata svojih suseda praveći buku udaranjem kašikom o činiju i traže novac ili da odrade neki trik.

JALDA NOĆ

Šab Jalda (Yalda Noć; persijski شب یلدا), poznata i kao Šab Čala, persijski je festival koji se slavi prvog dana zime (21./22. Decembar), najduže i najtamnije noći u godini. Festival se smatra jednim od najvažnijih proslava u drevnom Iranu i nastavlja se slaviti do današnjeg dana,

još od perioda dužeg od 5000 godina. To je veče rođenja Mitre, sina Božijeg, koji simboliše svetlost, dobrotu i snagu na Zemlji. Jalda je sirijska reč koja znači "rođenje". Iranci koriste termin „jalda“ posebno u vezi sa rađanjem Mitre. Kao najduža noć godine, veče Yalda je prekretnica, nakon čega dani bivaju duži. Simboliše pobedu Svetlosti i Dobrote nad snagom Tame. Šab Jalda je vreme uživanja. To je vreme kada se porodica i prijatelji okupljaju kako bi jeli, pili i čitali poeziju (naročito Hafiza). Konzumiraju se različite vrste suvog voća, orašasti plodovi i semenke, kao i sveže voće poput lubenice i nara. Crvena boja u ovom voću simboliše crvenu boju svitanja i sjaj svetlosti.

Zato što je Šab Jalda najduža i najtamnija noć, postala je simbol mnogih stvari u persijskoj poeziji: razdvojenosti od voljenog, usamljenosti i čekanja. Nakon Šab Jalde odvija se promena – čekanje je završeno, svetlo sija i dobrota preovladava.

HAFT-SIN

Haft-Sin (sedam Sin-ova) je aranžman gozbe od sedam sastojaka tradicionalno postavljenih za Norvuz, persijsku Novu godinu. Norvuz ili „novi dan“ je drevni praznik koji obeležava početak proleća i slavi ponovno rođenje prirode. Haft-Sin sto sadrži sedam stavki koje počinju na slovo **S** u persijskom alfabetu.

Haft-Sin sto je dekorisan sa sedam sastojaka zato što se broj „**7**“ smatra srećnim brojem. Svaki sastojak počinje na slovo **S** („sin“) u persijskom jeziku i svaki sastojak je simbol proleća i obnove.

Najčešći Haft-Sin sastojci su:

1. *Sabze* (kalem): pšenica, ječam ili sočivo koje raste u posudi – simboliše *ponovno rođenje*
2. *Samanu* (puding): slatki pudding napravljen od pšeničnih klica – simboliše *bogatsvo*
3. *Sended*: sušeni plod lotusovog drveta – simboliše *ljubav*
4. *Sumak*: bobičasto voće – simboliše (boju) *izlazak Sunca*
5. *Serke* (sirće): simboliše *starost i strpljenje*
6. *Sib* (jabuka): simboliše *lepotu i zdravlje*
7. *Sir* (beli luk): simboliše *medicinu*

REPORTAŽA „JEDAN DAN U MIGRANTSKOM CENTRU“

Dolazi jutro i ljudi izbeglice različite nacionalnosti iz Irana, Avganistana, Arapi i Kurdi bude se u kampu. Mnogo ljudi počinje da čisti kamp i to područje. Između 8 i 9 sati ujutru, svako dobija doručak, koji se razlikuje od dana do dana. Deca idu u školu u gradu, a nakon 10 sati mnoge aktivnosti u kampu počinju. Oni koji žele da idu u centar grada mogu uzeti izlaznu kartu za to vreme. Ova dozvola je neophodna zato što je oni pokazuju policiji ukoliko je to potrebno.

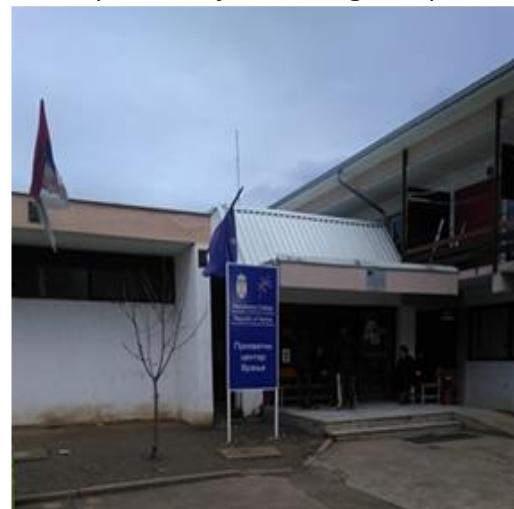
Neke organizacije su tu da pomognu. Organizacija pruža školske časove za decu, a ostalil pružaju različite jezičke edukacije za odrasle kao što su učenje srpskog, nemačkog i engleskog jezika. Između 12h i 13h služi se ručak u restoranu (mesto za jelo). Ponekad žene imaju veoma dobar ukus pa promene i mešaju hranu novim stvarima sto ga čini još ukusnijim.

Mnogo izbeglica radi u kampu. Jedan od njih je slikar i on predaje slikanje deci, čak i starijim ljudima. Frizerka i frizer tokom nedelje rade u berbernicu. Oni govore o budućnosti i njihovim omiljenim zemljama, a takođe i o otvaranju granice i njihovim izgubljenim nadama nakon zatvaranja mađarske granice. Zbog toga bi trebalo provesti oko dve godine iza granice.

Ovi ljudi imaju osnovne životne i obrazovne usluge, ali su zabrinuti za budućnost koja je u rukama političara koji možda i ne brinu o njima. Svake nedelje, nekoliko porodica koje su umorne od boravka u kampu, idu do granice sa Hrvatskom i pokušavaju da nelegalno pređu granicu. Ponekad oni daju sav svoj novac krijumčarima, ali ne mogu je ponovo proći. Većina izbglica govori o tome, a ponekad to traje do ponoći.

Muškarci idu na odbojku i svoje vreme provode vežbajući. Ukoliko se neko u kampu razboli, može otići do doktora koji se nalazi u kampu, pregledati se besplatno i uzeti lekove. U posebnim slučajevima prevoze bolesnika u bolnicu. Porodice sa malom decom dobijaju pelene, mleko i grickalice od organizacije. Ponekad ljudi pozivaju svoje prijatelje u svoje sobe na čaj i voće, i razgovaraju o budućnosti. Oko 22h deca se moraju vratiti u svoje sobe, a mladi ljudi obično budu budni do ponoći.

Ovi ljudi su bili prisiljeni da napuste svoju zemlju i izgube sve zbog rata i političkih problema sa njihovom Vladom. Mnogi od njih godinama nisu videli svoje porodice, majke, očeve, prijatelje, posao, maternji jezik. Sve što su voleli ostavljen je zbog straha od smrti. Nadaju se da će moći da dođu do zemlje u kojoj žele da žive i rade kao i svi drugi ljudi, kao i da će biti daleko od rata.

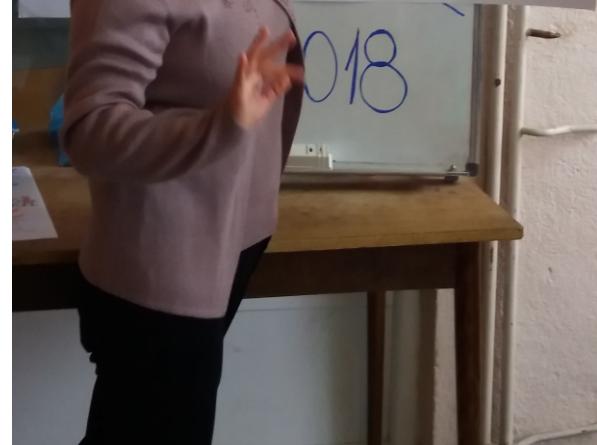
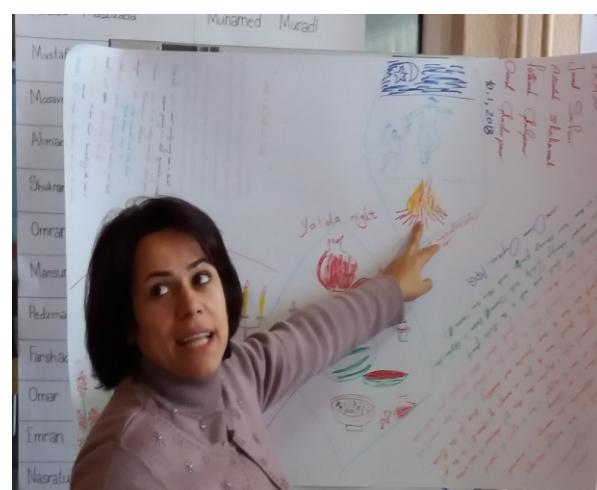
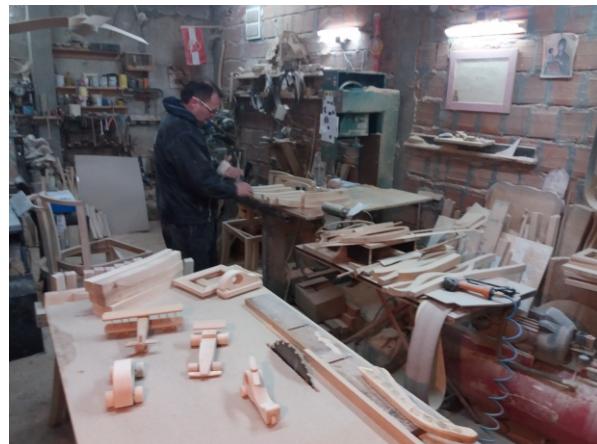
Noću svi spavaju. A sutra ujutru sve će se ponoviti...

Piše: Naeim Goodarzi

NAŠE DRUŽENJE KROZ RADIONICE I PRIPREMA PRODUKTA ZA BAZAR PRIJATELJSTVA

Pirinač na persijski način - Iran

370g pirinča
2 kašike krupne soli
90g putera
1 veći luk sitno iseckan
 $\frac{1}{4}$ kašićice šafrana rastvorenog u 60ml vode
 $\frac{1}{4}$ kašićice cimeta u prahu
 $\frac{1}{4}$ kašićice istucanog kardamona
 $\frac{1}{4}$ kašićice izrendanog oraščića
 $\frac{1}{4}$ kašićice istucanog kumina
 $\frac{1}{4}$ kašićice mlevenog bibera
150-200g iseckanog suvog voća
(kajsiye, višnje, ribizle, mogu i brusnice i suvo grožđe)

Priprema: Zagrejte 3 litara vode, u koju ste stavili 2 kašike krupne soli, do ključanja. Za to vreme operite pirinač u nekoliko voda dok voda u kojoj je pirinač prestane da bude mutna, u tu svrhu koristite veliku cediljku. Kuvajte ocedeni pirinač u kipućoj vodi 5 minuta, zatim ga ponovo ocedite.

U maloj šerpici zagrejte 1 kašiku puterana srednje jakoj vatri, zatim dodajte iseckan luk i dinstajte ga oko 5 minuta. Dodajte $\frac{1}{4}$ kašićice soli, sve začine, 1 kašiku vode u kojoj se rastvorio šafran, i iseckano voće. Sklonite šerpicu sa vatre.

U šerpi sa nelepljivim dnom zagrejte 60g putera na srednje jakoj vatri. Kada se puter otpo rasporedite po dnu šerpe polovinu pirinča, zatim preko toga ravnomerno stavite sadržaj sa lukom, začinima i suvim voćem, i na kraju preostalu polovinu pirinča. I čekajte 5-8 minuta bez mešanja, dok pirinač ne pobraoni na dnu., pazite da ne počne da gori. Na kraju dodajte šafran sa vodom preko pirinča, smanjite vatru na veoma tihu, i kuvajte pirinač 30 minuta. Kada je pirinač skuvan sklonite ga sa vatre i ostavite u šerpi 10 minuta, a zatim ga viljuškom 'razbijte' dok ne dobijete pirinač kao na slici.

U medjuvremenu u maloj šerpici zagrejte preostali puter i u tome prđite iseckan badem i pistacije oko 1 minut, i onda time prelijte pirinač. Služite odmah.

Avganistanski čevap

400g mlevenog mesa
400g krompira
3 čena belog luka
suvi biljni začin
so, biber
2 žumanca
sveži peršun
 $\frac{1}{2}$ kesice sode bikarbonate
Za pohovanje: 2 belanceta, prezle, ulje

Priprema: Krompir skuvati ceo (u ljesci). Kada je kuvan, očistiti i dobro propasrati, da nema grudvica. U odgovarajućoj posudi sjediniti krompir, mleveno meso, žumanca i sitno iseckani beli luk. Začiniti po ukusu, dodati sodu bikarbonu i sitno iseckan peršun.

Od ove smese praviti čevape i valjati ih prvo u prezle. Zatim ih uvaljati u umućena belanca. Pržiti čevape na zagrejanom ulju.

Urma kocke - Irak

Za testo:

3 jaja
180g šećera
50g istopljenog putera
2 kašike vode
250g brašna
300g iseckanih urmi
100g mlevenih oraha
1 kesica praška za pecivo

Za glazuru:

200g šećera u prahu
6 kašika soka od limuna
30g istpoljenog putera

Priprema: Umutite jaja sa šećerom. Pomešajte otopljeni puter sa vodom, pa to polako dodajte jajima i dobro umutite. Polako dodajte brašno u koje ste prethodno umešali prašak za pecivo, iseckane urme i orahe. Dobro promešajte i stavite u pleh koji ste obložili papirom za pečenje. Pecite na 180 stepeni. Kada se kolač ohladi, premažite ga glazujrom koju ste pripremili umutivši šećer u prahu, otopljeni puter i sok od limuna. Kada se glazura dobro osuši, kolač isecite na kocke, a svaku kocku možete dodatno dekorisati.

Centar za društvene integracije

Uredila: Anita Stojanović

Pripremili: Amira Bilbeisi Shamash, Dejan Tomić, Naeem Goudarzi, Lejla Al Muhamad, Sadika Lorestani

Tehnički urednik: Dejan Dragičević

Grafički Dizajn: Naeem Goudarzi